

Sygn. akt IV Ka 605/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Marta Legeny-Błaszczyk (spr.)

Sędziowie SO Agnieszka Szulc-Wroniszewska

del. SR Anna Cieciura

Protokolant sekr. sądowy Dagmara Szczepanik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Izabeli Stachowiak

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2014 roku

sprawy **J. C.**

oskarżonego z art.35 ust. 2 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Opocznie

z dnia 28 sierpnia 2014 roku sygn. akt II K 57/14

na podstawie art.437§2 kpk, art.438 pkt 1 i 3 kpk, art.624§1 kpk, art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983 roku z późniejszymi zmianami)

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- eliminuje ustalenie o działaniu oskarżonego ze szczególnym okrucieństwem oraz powolnym sposobie zadawania cierpień zwierzęciu;
- za podstawę prawną skazania i wymiaru kary przyjmuje art.35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt;
- orzeczoną w punkcie 3 wyroku nawiązkę podwyższa do kwoty 500 (pięćset) złotych;

w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata J. B. kwotę 619,92 (sześćset dziewiętnaście 92/100) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

zwalnia oskarżonego od opłaty za drugą instancję i zwrotu wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt IV Ka 605/14

UZASADNIENIE

J. C. został oskarżony o to, że w dniu 21 listopada 2013 roku pomiędzy godziną 15.00 a 16.00 w O. przy ul. (...), woj. (...) zabił psa ze szczególnym okrucieństwem w ten sposób, że uderzył go w głowę metalową rurką a następnie dokonał za pomocą noża kuchennego przecięcia naczyń żylnych i tętniczych powodując powolne wykrwawienie się zwierzęcia i jego zgon, **tj. o czyn z art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 21.08.1997r. o ochronie zwierząt.**

Sąd Rejonowy w Opocznie wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2014 roku w sprawie II K 57/14 uznał oskarżonego J. C. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 35 ust.2 ustawy o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 roku wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 69 § 1 i § 2 kk, art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat,

- na podstawie art. 35 ust. 5 ustawy z dnia 21.08.1997 roku o ochronie zwierząt orzekł od oskarżonego na rzecz Schroniska (...) w R. nawiązkę w kwocie 200 złotych,

- zasądził na rzecz Kancelarii Adwokackiej w O. adw. J. B. kwotę 422,80 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej oskarżonemu z urzędu,

- zwolnił oskarżonego od opłat i kosztów postępowania w sprawie.

Powyższy wyrok zaskarżył Prokurator Rejonowy w Opocznie w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego.

Apelacja wywiedziona została z podstawy prawnej art. 438 pkt 1 i 4 kpk i zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi:

- obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 35 ust. 5 ustawy z dnia 21.08.1997r. o ochronie zwierząt, poprzez orzeczenie na tej podstawie nawiązki w kwocie 200 złotych na rzecz Schroniska (...) w R. tj. w wysokości, która nie mieści się w granicach przewidzianych tym przepisem, bowiem nawiązkę tę orzeka się w wysokości od 500 złotych do 100.000 złotych i to na cel związany z ochroną zwierząt wskazany przez Sąd,

- rażąco niewspółmierność kary wymierzonej oskarżonemu J. C. wyrażającą się jej łagodnością i wynikającą z nienależytego uwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji okoliczności obciążających oskarżonego, w szczególności działania z niskich pobudek, brutalnego sposobu postępowania ze szczególnym okrucieństwem, zadawanie zwierzęciu nadmiernego bólu i cierpienia, co powoduje, że wymierzona kara pozbawienia wolności z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia jej wykonania nie spełnia ustawowych celów kary i nie jest wystarczającą reakcją karną na zachowanie oskarżonego.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie wobec oskarżonego nawiązki w wysokości 500 złotych na cel związany bezpośrednio z ochroną zwierząt oraz uchylenie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 2 zaskarżonego wyroku o warunkowym zawieszeniu wykonania wobec oskarżonego J. C. kary pozbawienia wolności, a w pozostałym zakresie o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 16 grudnia 2014 roku Prokurator Okręgowy poparł skargę apelacyjną wniesioną przez Prokuratora Rejonowego w Opocznie, z tym że dodatkowo wskazał, iż na wypadek uznania, że czyn oskarżonego wyczerpuje dyspozycję art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie kwoty 500 złotych na rzecz Towarzystwa (...)w P. oraz uchylenie rozstrzygnięcia o warunkowym zwieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności a w pozostałym zakresie o utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy. W przypadku natomiast zaakceptowania oceny prawnej zachowania oskarżonego dokonanej przez Sąd Rejonowy wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z uwagi na nieorzeczenie obligatoryjnego środka karnego zakazu posiadania zwierząt.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w takim zakresie, że na skutek jej wniesienia powstały podstawy do zmiany zaskarżonego wyroku.

W pierwszej kolejności z urzędu wskazać należy, że zgodnie z art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt, odpowiedzialności za przestępstwo w nim stypizowane podlega sprawca czynu określonego m.in. w ust. 1 tj. osoba, która zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1-4, działająca ze szczególnym okrucieństwem.

Jako szczególne okrucieństwo rozumieć należy przedsięwzięcie przez sprawcę działań charakteryzujących się drastyczną formą i metodami, a zwłaszcza działanie w sposób wyszukany lub powolny, z premedytacją, obliczony na zwiększenie rozmiarów cierpienia i czasu ich trwania (vide "Pozakodeksowe przestępstwa przeciwko środowisku", W. Radecki [w] "Szczególne dziedziny prawa karnego. Prawo karne wojskowe, skarbowe i pozakodeksowe", System Prawa Karnego tom 11, red. prof. dr hab. Marek Bojarski). Także na gruncie innych przepisów, w których użyto terminu "szczególne okrucieństwo" jest on interpretowany, zgodnie z utrwalonymi poglądami doktryny i orzecznictwem, jako szczególnie drastyczny i brutalny sposób działania, zadawanie ofierze dodatkowych niepotrzebnych cierpień, torturowanie, męczenie i maltretowanie, zbędne z punktu widzenia osiągnięcia skutku w postaci śmierci. Chodzi przy tym o takie natężenie tego zachowania powodujące istotne cierpienia ofiary, przekraczające granicę konieczności dla realizacji zamiaru wywołania przestępnego skutku. Jest to więcej niż typowo naganny sposób pozbawienia życia. O szczególnym okrucieństwie decyduje zarówno rodzaj użytego narzędzia, sposób jego użycia jak również długość procesu zabijania. O okrucieństwie szczególnym można mówić wówczas, gdy zarówno w ujęciu obiektywnym, związanym ze sposobem działania sprawcy, jak i w subiektywnym, wyrażającym się w nastawieniu sprawcy, wiąże się ono z zadawaniem cierpienia szczególnych (fizycznych bądź psychicznych), a więc takich, które urzeczywistniając podjęty przez niego zamiar zabicia wykraczają - w istotny sposób - poza to, co w danych warunkach niezbędne, aby zamiar ten zrealizować. W tym znaczeniu szczególne musi być więc także nastawienie sprawcy do czynu i ofiary.

W ocenie Sądu Odwoławczego zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że zachowania oskarżonego nosiło cechy szczególnego okrucieństwa. W celu dokładnego wyjaśnienia tej kwestii na etapie postępowania odwoławczego dopuszczony został dowód z ustnej uzupełniającej opinii biegłego – Powiatowego Lekarza Weterynarii W. S., który wyjaśnił, że uderzenie psa metalową rurką, które poprzedzało jego zabicie, spowodowało u niego stan ogłuszenia i chwilową utratę świadomości. Podał też, że stan ogłuszenia może spowodować wzrost ciśnienia krwi i ilości uderzeń serca, co w konsekwencji w razie przecięcia naczyń żylnych i tętnicznych okolicy szyi zwierzęcia, jak miało to miejsce w rozpatrywanym przypadku, powoduje szybkie wykrwawienie się. Wskazał przy tym, że naczynia te są jednymi z największych naczyń w organizmie.

Opinia ta została oceniona przez Sąd Okręgowy jako jasna, czytelna i spójna. Brak też sprzeczności pomiędzy nią a opinią pisemną sporządzoną przez tego samego biegłego. Powyższe powoduje, że brak jest podstaw do przyjęcia, że oskarżony dopuszczając się zarzucanego mu czynu działał ze szczególnym okrucieństwem. W szczególności zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie ustalenia o powolnym sposobie zadawania cierpienia zwierzęciu. Z opinii biegłego lekarza weterynarza a także z wyjaśnień samego oskarżonego wynika, że śmierć zwierzęcia nastąpiła szybko, bez zadawania mu dodatkowych niepotrzebnych cierpień, torturowania, męczenia i maltretowania, ani innych działań zbędnych z punktu widzenia osiągnięcia skutku w postaci jego śmierci. Dlatego Sąd Odwoławczy wyeliminował z opisu przypisanego oskarżonemu czynu ustalenie o powolnym sposobie zadawania cierpienia zwierzęciu. W konsekwencji należało przyjąć, że czynowi oskarżonego, pomimo iż jest on jednoznacznie naganny i występny, nie można przypisać znamienia szczególnego okrucieństwa, a tym samym nie można uznać, że wypełnia on znamiona określone w art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt, lecz stanowi on występki typu podstawowego określony w art. 35 ust. 1 tej ustawy. Przepis ten należało przyjąć również za podstawę wymiaru kary.

Pomimo zmiany kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu Sąd Odwoławczy uznał, że wymierzona przez Sąd pierwszej instancji kara 6 miesięcy pozbawienia wolności jest współmierna do stopnia winy i uwzględnia stopień bezprawia, spełni też cele zapobiegawcze i wychowawcze wobec oskarżonego oraz cele w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że oskarżony pomimo przyznania się do popełnienia zarzucanego czynu nie wyraził skruchy i żalu z powodu jego popełnienia, nie dostrzegał jego naganności oraz występności, był w stosunku do niego bezkrytycznie nastawiony.

Wbrew twierdzeniom skarżącego stwierdzić też należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że oskarżony J. C. zasługuje na zastosowanie wobec niego instytucji warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności. Brak tym samym podstaw do uwzględnienia zarzutu rażącej niewspółmierności - łagodności kary.

W odniesieniu do zarzutów apelacji wskazać należy, że zarzut rażącej niewspółmierności kary czy środków karnych można zasadnie podnieść, gdy kara lub środek karny, jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy – innymi słowy, gdy ich wymiar jest wynikiem niezastosowania lub nieprawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art. 53 k.k. oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 listopada 1973r., III KR 254/73, OSNPG 1974, nr 3-4, poz. 51). Z tym, że o rażącej niewspółmierności możemy mówić dopiero wówczas, gdy na gruncie danej sprawy występuje różnica ocen tak zasadniczej natury, iż karę lub środek karny dotychczas wymierzone nazwać można - również w potocznym znaczeniu tego słowa - "rażąco" niewspółmiernymi, to jest niewspółmiernymi w stopniu niedającym się wręcz zaakceptować (SN II KRN 189/94, OSN Prok. i Pr. 1995, nr 5, poz. 18).

Zastosowanie przewidzianego w art. 69 § 1 kk dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności uzależnione jest od przekonania sądu, że takie orzeczenie kary jest wystarczające dla osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa, jako minimalnego zadania kary. Dodatkowo, zgodnie z § 2 art. 69 kk, przesłankami warunkowego zawieszenia wykonania kary są także postawa sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, dotychczasowy sposób życia oraz zachowanie się po popełnieniu przestępstwa.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego, że orzeczenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania jest wystarczające dla osiągnięcia celów kary wobec sprawcy, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Na korzyść oskarżonego poczytać należy okoliczność, iż pomimo wieku 56 lat jest on osobą dotychczas niekaraną – k. 27, prowadzi w miarę ustabilizowany tryb życia, pomaga rodzinie w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, nie nadużywa alkoholu. Jako okoliczność łagodzącą należy również podnieść przyznanie się oskarżonego do popełnienia zarzucanego mu czynu. Określony przez Sąd pierwszej instancji 2 – letni okres próby jest wystarczający dla zweryfikowania postawionej wobec oskarżonego prognozy kryminologicznej.

Podzielić natomiast należy podniesiony w apelacji zarzut nieprawidłowego określenia w punkcie 3 zaskarżonego wyroku wysokości nawiązki orzeczonej wobec oskarżonego na podstawie art. 35 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt. Jak słusznie zauważył skarżący powołany przepis określa, że wysokość nawiązki może oscylować pomiędzy kwotą 500 złotych a kwotą 100.000 złotych. Orzeczone przez Sąd Rejonowy kwota 200 złotych nie mieści się w tych granicach. Dlatego należało zmienić zaskarżony wyrok i podwyższyć orzeczoną w punkcie 3 wyroku nawiązkę do proponowanej przez skarżącego kwoty 500 złotych.

Podkreślić przy tym należy, że określenie jako beneficjenta nawiązki Schroniska (...) w R. wypełnia, wbrew twierdzeniom apelującego, wymóg określenia przez Sąd, na jaki cel związany z ochroną zwierząt zostanie on przeznaczony. Zawarte w art. 35 ust. 5 w/w ustawy sformułowanie ustawowe o orzekaniu nawiązki na cel związany z ochroną zwierząt czytane literalnie sugeruje, iż cel ten został ujęty przedmiotowo a nie podmiotowo. Jednakże analiza celowościowa tego przepisu prowadzi do wniosku, że wymaga on określenia podmiotu, który ma ten cel reprezentować. Dlatego orzekając nawiązkę, sąd orzeka ją na rzecz określonego podmiotu, jakim może być organizacja społeczna, której celem statutowym jest ochrona zwierząt, fundacja stawiająca sobie taki właśnie cel albo konkretne schronisko dla zwierząt, jak w zaskarżonym wyroku.

Z urzędu natomiast podnieść należy, że w razie skazania za czyn z art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt obligatoryjne jest, stosownie do art. 35 ust. 3a tej ustawy, orzeczenie tytułem środka karnego zakazu posiadania zwierząt. Jednakże kwestia ta, z uwagi na zmianę kwalifikacji prawnej zachowania oskarżonego, stała się bezprzedmiotowa.

Podstawę prawną zasądzenia na rzecz obrońcy z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej poniesionych w postępowaniu odwoławczym stanowiły przepisy § 14 ust. 2 pkt 4, §2 ust. 1 i 3, § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U.2013.461).

Z uwagi na trudną sytuację materialną oskarżonego sąd odwoławczy zwolnił go od opłaty za obie instancje i obowiązku zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu odwoławczym uznając, że ich uiszczenie byłoby dlań zbyt uciążliwe.